

Szerkesztőség és kiadóhivatal,
 hová a lapba szánt kéziratok
 — reklamációk és —
 előfizetési pénzek küldendők
 = Maros-Vásárhely, =
 Szentgyörgy-utca 9. szám,
 = ref. lelkészi lakás. =

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP

Kiadja: Az Erdélyi Ref. Egyházkerület „Egyházi Értekezlete“.

FELELŐS SZERKESZTŐ
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
 ref. lelkész Maros-Vásárhely.

Megjelenik minden vasárnap.
 ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egy évre 5 K. -- f. Negyed évre 1 K 25 f.
 Fél évre 2 K 50 f. Egy szám ára 6 f.

TÁRSSZERKESZTŐK
PAAL GUSZTÁV,
 ref. koll. tanár Maros-Vásárhely.
S. SZABÓ JÓZSEF,
 ref. koll. vallástaná r Debreczen.

Ujévkor.

Oda van újra egy év. Az ó év ajtaja bezáródott és ezzel örömlünknek, bánatunknak, reményeinknek, csalódásainknak letünt világa az idő végtelen tengerébe merült. És mielőtt még eszmélhetnénk, mielőtt egy szempillantásra megállhatnánk, tárva látjuk magunk előtt az új év c arnokát. Átlépjük titokteljes küszöbét, folytatjuk vándorutunkat tovább, tovább. Kisérőink ezen az uton szeretteinknek, hü barátainknak jó kívánságai; utunk célja pedig a boldogság keresése! . . .

Könnyü jót kívánni, nehéz azt megtalálni! . . . A boldogságot szomjuhozza lelkünk, érte epekedik szivünk.

Mi a boldogság? Hol találjuk meg? Ez a kérdés éltünk hosszú vagy rövid fonálának orsója; ez életünk kezdete, folyása és vége

Hozsánna, az Ur nevében, mindazoknak, kik igaz szivvel keresik a boldogság forrását, kik velünk együtt munkálják az Urnak szőlőjét. De üdv azoknak is, kik letérve az igazság útjáról, közönynyel szivükben, vak sággal lelkükben, a bűnnek széles útján haladnak. Oh! bárcsak megfogyna számuk ez új-évben, bár csak sokan lennének, kik így

imádkozunk: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved. Jöjjön el a te országod: legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy itt a földön is.“

Igen! „És jöjjön el a te országod!“ — Istennek országa, akaratának teljesedése, ez a boldogság. Istennek országa pedig nem a testnek bálványá; evés és ivás, hanem igazságosság, békesség, hit és idvezülés az Ur Jézus Krisztus által.

Boldogság a szeretetben való növekedés; boldogság Isten országának építése bennünk és másokban; boldogság az árváknak, elhagyottaknak, sirók- és szenvedőknek istápolása, vigasztalása; boldogság szivünknek békessége; boldogság gonosz vágyainknak leküzdése; az ördögnek legyőzése!

Kérdezd hol lakik a boldogság? Szivedben, munkakörödben; házádban és otthonodban; barátaid körében; házádban!

Szivedben gyökerezik, virul és illatozik boldogságodnak gyönyörű virága, de szivedben tenyészik boldogtalanságodnak, bűnödnek gyoma is. Szived a végzeted, a sorsod.

Legyen helyt a szived és helyt lesz a boldogságod!

Zárd el szivedet a gonosz és bűnös gon-

dolatok előtt; zárd el vétkeš vágyakozások előtt, melyek szüntelenül ide s tova üznek; zárd el a nagyravágyás, irigység és kapzsiság előtt, hogy békében élhess. De tartsd tárva-nyitva az Isten és felebarátaid iránti szeretet előtt: nyitva a Szent Lélek által való békesség és tédvezülés előtt. Hadd lakozzék szivedben az Isten, hogy óvjon, intsen és oktasson; buzdítson, vigasztaljon és boldogítson? . . .

„A gonosznak szivében nem honol a béke“, mondja az Ur. És ez szent igaz.

Munkakörödben! A kietlen pusztaság mindig elszomorítja az embert. A legborzasztóbb kietlenség azonban a tartalom és cél, munka és hivatás nélkül való élet. Kötelességeinknek hű teljesítéséből fakad boldogságunk forrása. A becsületesen elvégzett munka tudata, — akár a műhelyben, akár az íróasztal mellett, akár a barázdában dolgozunk, — ébreszti szívünkben azt a félemelő érzést, melynek neve boldogság.

A hol az unalom ásit, a közöny ölberakott kézzel ül; ahol a kényelemszeretet puha párnákon he érész, az élvvágy rakott asztalhoz ül; ahol a ridegség zárt ajtók mögött fagyoskodik, a kapzsiság erszényeit tömi: ott lehet jólét, fölösleg és vagyon, de boldogságot ott ne keressünk. A boldogság élet, fáradozás, nélkülözés, szeretet és adakozás. Örömmel kell hivatásunknak eleget tenni, jó kedvvel a köznek érdekében fáradozni. Milyen visszataszító az olyan ember, ki mindig csak önmagára gondol, ki saját magán kívül senkit sem ismer, sem Istent, sem embert!

Csak egyszer adj a szegénynek egy falat kenyeret igaz jó szívvél; csak egyszer segítsd ki felebarátodat a bajból önzetlenül; csak egyszer áldozz fölöslegedből egy fillért egyháznak és iskolának oltárán és megtalálod a boldogságot.

Házadban és otthonodban! A boldogság nem szereti a világ zaját, de szereti a csendes visszavonultságot. Ne keresd hát vásári lármában, kapzsi kapkodásban, duhajkodók társaságában! A boldogságnak tulajdonképeni helye, meghitt, szép köre a te házad, családod, otthonod. Ez a földi menyországnak

szent hajléka, melynek küszöbe előtt a világot sujtoló gonosz szellemnek ereje megtörik, hatalma porba dől . . . Ha a zavarosan napoknak és kicsiny örömöknek folytonos váltakozása; a munka és pihenésnek zajtalan hullámozása ringatja élted csolnakát, akkor a vihartól nem kell félned: bizó hited, szivednek tisztasága szólítandja meg az Üdvözítőt, az Ur Jézus Krisztust, és ő lecsendesíti a hullámokat, eloszlatja a fe'legeket.

Barátaid körében! Hogy örömeinket élvezhessük, másokkal is kell közölnünk; hogy bánatunkat elviselhessük, őszinte részvétre van szükségünk. És örömünk megkétszereződik, ha jó barátunkkal közöljük; fájdalomunk enyhül, ha igaz barátunk részvétellel van irántunk. — Az őszinte barátság a boldogságnak egyik legtisztább forrása. Igazán szerencsétlennek mondhatjuk azt, kinek nincsen jó barátja. Szívbeli, igaz részvét jóban, rosszban, örömben bánatban a boldogságnak termékeny talaja, éltető napja. De ezt a szeretetet nem ismeri, nem adja a rideg világ, a közönyösek raja; csak a jó barát.

Házadban! „A nagy világon e kivül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze;
Itt élned, halnod kell!“

Igazan van a költőnek! A háza mindazt, ami nekünk szent és drága, magába foglalja; szívünket, családunkat, otthonunkat, munkánk mezejét, barátainkat. Lehetne-e valaki boldog, hogyha hazáját nyomorban, bajban és gyalázatban tudná?!

Hazánkat szeretni és megvédeni; neki szolgálni, törvényeit tisztelni, javait hálával és meglegedettséggel élvezni: az a boldogság.

Az 1910-ik esztendő ránk nézve magyarokra és magyar protestánsokra nézve, igen-igen nagy jelentőségű. Hazánkban törvénytelen állapot, általános zürzavar, amelyből csak a nemzetiségi politikusok magyarellenes s a klerikalizmus *egységes* protestáns elleni törekvése magaslik ki. Mit tegyünk? Magyarok vagyunk. Azért ki kell irtsuk szívünkben a visszavonást. Protestánsok vagyunk. Nem szabad, hogy magunk között ellentéteket szítsunk. Ime intézményeink vannak: itt, elsősorban „Kálvin Szövetség“, a tiszta

kálvinista érdekek szolgálatára, „Vallásegység Szövetség“, a szabadelvűen gondolkodó magyaroknak a klerikális reakció ellen való tömörülésére; az „Országos Lelkészi-Egyesület“: a protestáns lelkészek érdekei védelmére.

Ezeknek vezetőit hadd fűzze össze az Urnak egységes munkára vezető szent lelke, hogy hirdetné mindenki az Ur dicsőségét, munkálna mindenki az Ur szőlőjét önmagának, egyházunknak és hazánkunk boldogulásáért.

A „Vasárnap“ szerkesztő sége

A jobb jövő felé.

Az erdélyi egyházkerület egyházi értekezletének 1909. nov. 14-iki ünnepi ülésére írta: Bernáth István orsz. képviselő az Orsz. Kálvin Szövetség elnöke.

A jobb jövő útjait egyengetni nem épen könnyű feladat. Nemi pesszimizmusra hajló életfelfogás mellett, könnyű kimutatni a helyzet hézagait, fogyatékoságait, sőt bűneit. A mi illeti különösen a vallásos életet, az azt hiszem, hogy mindnyájunk véleménye szerint a multhoz képest erősen hanyatlott. Egyaránt ki lehet mutatni a vallásos meggyőződések gyengülését és ebből folyólag a közömbösséget, a régi ideáloktól való eltérést, mely nem egyszer hitehagyáshoz, nagyon sok esetben pedig atheizmushoz vezet. Közgazdasági és politikai téren nem kisebb bajokkal találkozunk.

A dolog természetéből folyólag ezen a helyen, ebben a pillanatban nem lehet szándékom a politikai élet függő kérdéseinek megoldásával, vagy pedig épen a pártok tusájával foglalkozni. Csak arra kívánok reá mutatni, hogy sokaknak és pedig nagyon illetékes és nagyon beavatott államférfiaknak nézete szerint azok a nagy remények, melyeket valaha a francia forradalom eszményeinek megvalósításához kötöttek, valóra válva, nem egy irányban csalódást, sőt elégtelenséget idéztek elő. A kimondott és sok tekintetben megvalósított szabadság sarkában felburjánzanak a szabadosság bűnei. A kényére eresztett egyéni akarat csodálatosan mérges virágokat nevel. A társadalmi rend ellenségei, a korlátlan szabadság fanatikus hívei, akiket nevezhetünk individualisztikusoknak, de akik valóságban az erkölcsi, vagy jogi téren az anarchiának apostolai, nem elégszenek meg azzal, hogy ápolják és terjesszék a közre nézve vést hozó tanításokat: szervezkedje-

nek is. Magukhoz vonzzák a rokonlelkeket és tüntetésekkel, lármájukkal, a sajtóban visszhangzó fenyegetésekkel aggodásba, sőt rémületbe kergetik a gyenge lelkeket, akik megszokták, hogy a támadásoktól menten örüljenek csendes és zavartalan polgári munkájuk eredményeinek.

A régi rendnek, az egykor sokra becsült felfogásoknak omladékait, a kiméletlen kritika és kutatás által széttörött alkotó részeit látjuk heverni mindenfelé és csak nemrégén történt, hogy a magyar református egyháznak egy kitünősége keserűen panaszkodott a hagyományok erejének és a tekintélyek tiszteletének meggyengülésén. Egészen bizonyos, hogy ennek a folyamatnak végére még mindig nem jutottunk el.

Ami sokak szemében a legnagyobb csalódás s a legkinzóbb gyötrelém forrása, az, hogy a gazdasági fejlődés egyenesen kedvez a feltorgatásra irányuló mesterkedéseknek. Ha nem is valljuk azt, mit sokan hirdetnek, hogy az újabb fejlődés szükségszerű eredménye az, hogy a nagy vagyonok mind kevesebb kezekbe tömörüljenek össze s a népek milliói mind nyomorultabb helyzetbe jussanak, annyit el kell ismernünk, hogy a tömegek igényeivel alig bír lépést tartani az ezek kielégítésére szánt vagyon s miután senki sem gazdag, aki szegénynek érzi magát, még akkor sem, ha milliókkal rendelkezik, az a csodálatos színjáték fejlődik ki előttünk, hogy a kétségkívül szaporodó vagyon mellett mind élesebben hangzik az elégtelenség lármája és a szervezkedő proletariátus vak dühével és merész elszántsággal döngeti azokat a korlátokat, melyek vágyainak érvényesülését meg gátolják. Nagyobb gazdaságban az emberek szegényebbeknek érzik magukat mint előbb.

Ama bizonyos nagyhatalom, a melynek erejére oly sokan, oly sokszor és oly büszkén hivatkoznak, a napisajtó, nem egy részében aljas ösztönök, dicsőretre épen nem méltó üzleti érdekek prédájává lett. Vállalkozik arra, hogy vezeti a közönségnek magához hódított részét és a vállalkozás arra irányul, hogy felköltse benne azokat az elaltatott, vagy kioltott hirt indulatokat, amelyek leigázására és gyengítésére a keresztyénség két ezer évnek munkáját fordította. Ahelyett, hogy tisztább, fenköltebb célok felé irányítaná törekvéseit, igyekezzenek megbarátkoztatni a tömeget azzal, miként lehet elmosni a bűnös és jó, a tiszta és szennyes, a nemes és nemtelen között emelkedő választó falakat. Igyekeznek reá szoktatni azokat, kik utánuk

indulnak arra, hogy a multból eredő hagyományok, ezeknek tisztelete, a sziv nemesebb megdobbanásai hiu és érték nélkül való babonák. Szuverénnek hirdetik az egyént, legalább az erkölcsi világban és arra törekszenek, hogy a neki nyújtott hatalmat és szabadságot embertársai kárára használja fel. A bűnök iskolája ez, körül sáncolva a szabadságnak és haladásnak üressé tett követelményeivel.

Ennek a sárga sajtónak törekvéseit kiegészíti az a nem is egészen új irány, melyet a színházak jókora része a nemesebb izlés, a becsületes törekvések rovására annyi sikerrel és anyagi haszonnal művel.

Könnyű kinyomozni és ha kell bebizonyítani, hogy ezek a bajok a francia forradalomnak tulzásba vitt, rosszul értett, vagy élelmesen kihasztnált törekvéséből fakadnak és nem kevésbé könnyű bebizonyítani azt is, hogy a francia forradalom kitörésében mily nagy szerepet játszott a protestáns lélekhatása Franciaországra. Maga Rousseau, akinek talán legnagyobb része volt a forradalom elméleti előkészítésében Genf polgára, s életírói reá mutattak arra, hogy munkáiban mily könnyű felfedezni a protestáns hagyományok és nevelés nyomait. De a többi nagyok Voltaire, Montesquieu és a többiek közül nem egy a protestáns Anglia példáján okulva, törekvéseinek eredményeit szemlélve és bámulva igyekeztek nemzetüket abba az irányba terelni, amely a réginél nekik jobbnak s a haladás inkább biztosítónak látszott.

Nem e helyen kell eldönteni azt, mennyiben csalódtak. Itt elég röviden utalni reá, hogy a kutatásnak és a lekek felszabadításának munkájában a protestantizmusnak mily erős része volt. De ha a dolog így áll, akkor bizonyos az is, hogy kettős felelősség hárul a protestánsokra azon bajoknak orvosiása tekintetében, amelyek közül egynehányra utalni bátrak voltunk.

Amitől a mélyebbre látók már a nagy forradalom idejében féltek, bekövetkezett. A vallásukat megfosztott, vagy arról lemondó tömegek természeti ösztönüket követve, a támadt ürességet igyekeznek valamivel kitölteni és eljutnak a veszedelmes, lealázó és szennyes ideálokig. A terror emberei a trónjából kiüzött vallás helyébe az észet ültették. Számítottak reá, hogy ez vonzani fogja a tömeget. Vajjon az észnek, az okosságnak tiszteleténél tényleg lehet e valami szebbet, helyesebbet gondolni? A forradalom történetírója azonban elmondja, hogy a mikor ezt az eszmét megtettesíteni akarták, le is rontot-

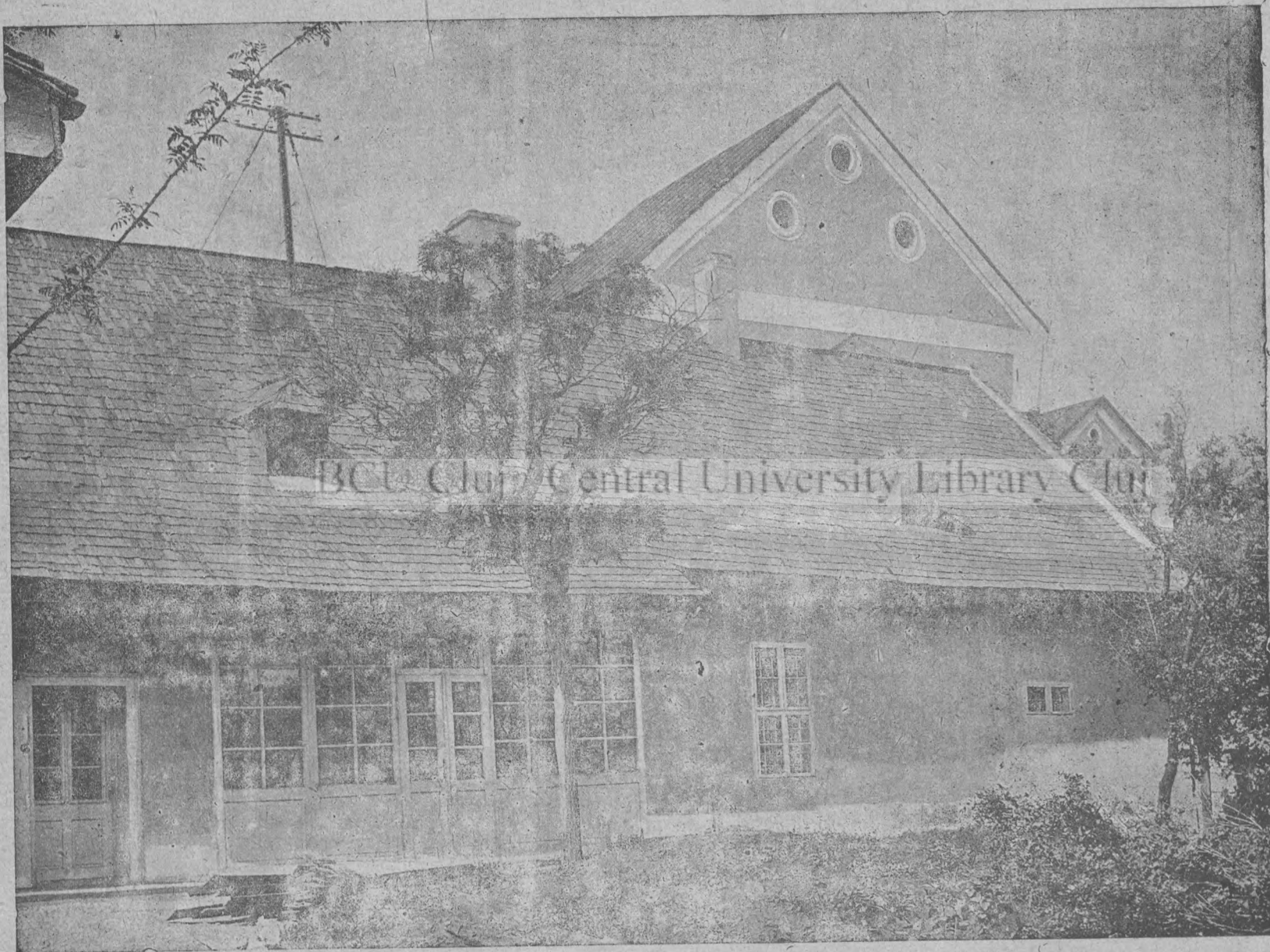
ták annak értékét. Egy szép és bűnös nőt ültetve helyébe, a legtörékenyebb alapot teremtették annak az épületnek, melyen nyugodni kellett volna a társadalom és állam egész alkotmányának. A forradalom vezető embereinek, akik ezt a színjátékot rendezték, fogalmuk sem volt arról az erkölcsi világról, a melyben a népek hite fogamzik, vallásos ösztönei kifejlődnek. Lehet-e aztán csodálni, ha ilyen előzmények után Franciaország, melynek népe annyira ragaszkodik a forradalom hagyományaihoz, odáig jutott, ahol ma áll?

Ez a szellem elterjed másfelé is. Hatását érezteti távol országok népénél, átformálja a családok légkörét, nem egy esetben irányt ad a nevelésnek. A gyengülő, vallásos meggyőzések, a megfélemlített nemesebb indulatok kezdenek nem egy esetben csekélyebb szerepet játszani, mint ahogy az a közszempontjából kívánatos volna.

Saját viszonyainkat tekintve szinte évről-évre felhangzik a panasz, hogy *megnehezült az idők járása felettünk*. Nem is lehet tagadni, hogy ennek alapja és jogosultsága van. Az egyházi alkotmány ugyan sértetlen, erősebb támadásoknak kitéve nincs is, szervei működnek, d lgoznak, a hétnek minden vasárnapján száz és ezer templomból hangzik az ének és hálaadó főhász, ép ugy, mint hajdan, sőt az állami segítség bővebben omlik, mint valaha. Aki csak a külszint tekinti, némi felületesség mellett megnyugtathatja magát, hogy mindeu rendben van, aki a dolgok mélyébe néz, más meggyőződésre jut. Az alap a melyre minden támaszkodik — gyengült meg. Mintha kivesztek volna az erős meggyőzésekhez a fanatizmusig ragaszkodó lelkek, ismeretlenné vált a lángoló, nagy áldozatokra vágyódó hűség. A kételkedésnek, a felzudult kritikának, a modern idők hagyományromboló irányának hatása alatt meggyengült az az építmény, mely századok véres viharait diadalmasan élte át. A szkepszisnek és terjedő materializmusnak támadásai egyaránt veszélyeztetik jövőjét.

Igazuk van azoknak, akik utalnak reá, hogy Luther és Kálvin és a nyomukban támadó tanítványok törekvéseinek sikerült kiküszöbölni templomainkból a pogány világra emlékeztető szobrokat, festményeket, a szépnek kultuszát és visszatérni a keresztyén ideálhoz, mely az erkölcsök nemesítésében állt, és a melynek végcélja az, hogy az embereketszerényekké, lemondókká, jámborakká, jóvá tegye.

De vajjon mit látunk otthon a családi

Bolyai Bolyai Farkas (szül. 1775. Bolyán, Megh. 1875. febr. 9-én Marosvásárhelyt) marosvásárhelyi ref. koll. tanár és magyar számtudós lakóháza Marosvásárhelyt.

körben, ahol életünknek nagy, talán jelentékenyebb része folyik? Nem nyomozhatjuk-e lépésről-lépésre a pogány ideálok belopódzását, nem vonulnak-e be újra az egykor kiűzött eszmények, melyek az élet-célját a test örömeinek kielégítésében, a szépség kultuszában látták? Nem találkozunk-e napról-napra sűrűbben azoknak a pogány isteneknek szobraival és képmásaival, melyeket sokáig örökre holtaknak, erőtlenségnek tartott a világ, és a melyek lerontása nélkül az az ujjászületés mit keresztyénségnek nevezünk nem adott volna új formát, nemesebb ideálokat az emberiségnek? Ha mind erre a sok kérdésre kénytelenek vagyunk igennel felelni, akkor valóban itt az idő, hogy fel tegyük a másik kérdést: hol van tehát az az út, mely a régi keresztyén ideálok visszaállításához, a jobb jövőhöz vezet? Mikép leszünk képesek megbirkózni a kételkedésnek, a közömbösségnek, az ezek sarkában fakadó lágy meleg, sőt a keresztyénségre direkt ellenséges indulatoknak démonaival? Honnan meritjük a bizonyítékot ahhoz az állításhoz, hogy az emberiség felfogása megfordulni készül? Pedig a dolog mégis így van. Az ujjászületés, az erkölcsi renaissance munkája előttünk folyik.

Ennek egyik bizonyítéka maga ez a gyülekezet. Bizonyítéka annak a serkenő, naponta erősülő, terjeszkedő munkának, melyet a kiválasztottak, a jobb jövő apostolai, azok a szerencsés halandók indítottak, a kiket immár megihletett az új idők szele s a kik örömet és boldogságot találnak abban, hogy a maiaknál nagyobb eredmények előkészítői legyenek. A tudomány, a mint egy bátor francia magát kifejezte, abban a törekvésében, hogy a vallás helyét ne csak elfoglalja, hanem ugyanazzal az erővel és tiszta kézzel irányítsa a milliók indulatait, mint valaha tette a vallás, csüdöt mondott. Nem is lehet másként. Az értelemnek parancsai csakis akkor értékesek, ha tiszta, művelt szellemből fakadnak. Ez pedig az emberek nagy részénél hiányzik. A tömeg nagy részének minden körülmények között vezetőkre van és lesz szüksége. Az egyéni értelem, tudás és tapasztalat a legtöbbször sokkal hézagossabb, korlátoltabb, törekenyebb, semhogy jóhoz vezethetne. A kötelesség elhanyagolása, mely az egyéni szenvedelmek érvényesülésének csaknem szükségszerű következménye, a társadalom szétbomlásához, az állam bukásához vezet. A tudás és értelem nem kormányozhatnak bennünket oly mezőkön, melyek nem tartoznak az ő birodalmukhoz. A va-

gyon és gazdaság, a testnek kielégített vágyai nem nyújthatnak boldogságot, sőt megelégyést sem ott, hol nemesebb fellángolásról, ideálisabb törekvésekről van szó. Ez az állítás a vezető, tettekre kényszerítő igazság szerepére emelkedett. Társadalmunknak éppen legértékesebb, mert vezető köreiből, még mindig küzdeni kell ugyan az érvényesülésért, de az is igaz, hogy lassanként magához hódítja a legtöbbet érő lelkeket, a legértékesebb hazafiakat. Mindazokat, a kik nem hajlandók lemondani a fejlődés végtelenségéről, a kik szívüknek legnemesebb sugallatait, történelmünknek legtöbbet érő tanulságait követvén, igyekeznek visszaállítani régi fenségében azokat az oltárokat, a melyeket az új kor csak elhanyagolt, de megdönteni nem bírta. Ezeket a törekvéseket azonban, a melyek ma még tudatosan és erélyesen csak a legjobbak lelkében jelentkeznek, át kell vinni a nagy tömegbe és munkálva, küzdve, szembeszállva a támadásokkal, a harc tüzeiben erősíteni meg. Nem az én feladatom, hogy ebben a pillanatban szóljak a protestantizmusnak arról a szerepéről, melyet annak fajunk politikája körül játszani kell. Nem is lehetek oly merész, hogy Önöknek, a kik a helyzetet sokkal jobban ismerik, felhívjam figyelmét arra, hogy a nemzeteknek abban a harcában, mely Erdély bércei között folyik, micsoda jelentőséggel bír az a törekvés, mely igyekezővén visszaadni a protestantizmusnak a régi erőt és szervezettséget, annak minden egyes hívét, legyen az kicsiny, vagy nagy, nagy eszméknek, kifogástalan törekvéseknek lelkes, bátor és áldozatra kész harcosává avatja. A mai lágy-meleg, közömbös és fenkölt célokért csak mesterséges lármával és galvanizáló szerekekkel felköltethető lelkesedés helyébe odaülteti azt a szívós törekvést, mely az életnek jóformán minden cselekvését, minden mozzanatát ezeknek a nagy és nemzetalkotó törekvéseknek részévé avatja.

Sokat beszélünk haladásról és emelkedésről, a modern kor vívmányairól és fölényéről, melylyel a mai idők a múlt felett méltán dicsekedhetnek. Pedig lényeges dolgokat véve, a múlt nem egy tekintetben felette állt a jelennek. Felette állt a vallásos meggyőződés komolyságát és a mi ebből folyik, a kötelességtudást, odaadó és szívós vallásos munkát illetőleg. Erdély történetének legjelentékenyebb lapjai tanuskodnak a világi nagyok okos és önfeláldozó munkájáról, mely az egyházat, ennek keretében a

műveltséget s mondjuk a nemzeti kulturát megalapítani és emelni igyekeznek. Említsem e a Bethlenek gondoskodását, a Lorántffyak áldozatra készségét és azt, hogy ezek munkája nélkül nem állanánk ott sem a hol vagyunk?

Szemben a főleg a Királyhágón túl terjeszkedni kezdő törekvésekkel bizonyos az is, hogy egyházunk alapvető tétele szerint a presbiterek testületének a világiakat fel kell karolni. Ezek nélkül még az egyházi fegyelem sem gyakorolható. Olyan gyülekezet, a melyben a kormányzótestület tagjai között ige hirdetéssel nem foglalkozó presbiterek nincsenek, Kálvin szerint, jól szervezettnek nem mondható. Ebből láthatni, hogy egyházunk a világi elemek bevonása és működése nélkül fenn nem állhat. Az ősz egyházban Kálvin szerint, az összes presbiterek egyformán püspökök voltak. A kik azonban azt hiszik, hogy ez a munkásság kielégítő lesz, ha régi szűk körre az egyházi igazgatás intézésére vonatkozik: erősen csalódnak. Az ugynevezett individualista keresztyénségnek ideje lejárt. A gyermekek vallásos oktatása és a felnőtteknek szóló isteni tiszteletek, szemben a tulsó oldalról jövő támadásokkal, az általam kezdetben érintett tényezők romboló munkájával ne elégségesek arra, hogy a régi idők állapotait fenntartsák, sőt azt a vallásos törekvések javára ki is terjesszék.

Ha azt akarjuk, hogy a helyzet javuljon, s az egyén számára megteremtjük a nyugodt, boldog és keresztyén szempontból kifogástalan élet lehetőségét, akkor nem szabad mellőznünk azokat a szociális köteleseket, melyek ezrei kényszerítenek benünket arra, hogy foglalkozzunk az egész társadalomnak közgazdasági állapotával is, mint a melyen a további fejlődés nyugszik. Az egyén megmentésére és fejlesztésére irányuló törekvések csakis akkor érhetnek valóban célt, ha gondoskodunk arról, hogy az erkölcsi környezet kifogástalan és erényeket keltő legyen. Ha igyekszünk elapasztani és kiszáritani azokat a forrásokat, a melyekből a bűn, a tudatlanság és a botlások fakadnak.

Akarva nem akarva kénytelenek vagyunk tehát foglalkozni a nagy, szociális és közgazdasági kérdésekkel. Nem térhetünk ki az elől a feladat elől, hogy szemben az anyagság terjedésével, érvényesítenünk kell a régi keresztyén felfogást, mely az anyagi érdekek és sikerek fölé helyezi a szívnek tisztaságát, a lélek ideális törekvéseit. Ezt nem tehetjük meg másként, mint ha igyek-

szünk a magunk kezébe ragadni a kormányrudat és az irányítást gazdasági és szociális téren is.

Ez az az eszme, a melynek szolgálatában már több mint husz év óta fáradozok. Évek során át az eredmény szörnyen kevés volt. Az a törekvés, hogy a magyar református egyház híveit sikerüljön olyan szervezetbe olvasztani, a mely e célok érdekében munkál, sokáig, sajnos nagyon sokáig hiú és dőrének bizonyult. Tíz éve annak, a mikor ünnepélyes és komoly formában Budapestnek egyik egyházi értekezletén felvettem ezt a kérdést, a melyet sokan helyeselték, jónak és okosnak találtak, de a melynek érdekében harcba szállni alig lett volna hajlandó valaki.

Az iők kereke azonban fordul, a fejlődés mégis csak ennek az iránynak kedvez, a Kálvin Szövetség végre is megalakult, elkezdte munkáját. Eleinte kicsiny volt a bizók, a lelkesülők tábora, az első sikerek azonban lelket öntöttek még azokban is, a kik különben nem könnyen hajlandók a fellángolásra, az eredmények megszülettek és egyik a másikba fonódva újabb és újabb bizonyíték arra, hogy mily sok a végzendő munka, mily óriási a tér, a hol dolgozni szükséges. A nagyváros forrongó katlanába behullott egyéneknek megmentésén túl, ott áll a nagy feladat, életre kelteni azoknak a sikereknek a segítségével is a falu népében a vallásos ösztönöket, melyeket az anyagi fejlődés biztosít. Vezető gondolattá emelni gazdasági, politikai és vallási életünk minden mozzanatában azt a tényt, hogy az egyén magában jóformán mit sem tehet. A szervezkedésben és szervezettségben van az erő. Egy maroknyi csoport okos vezetés mellett szétszórhat és legyőzhet ezreket, melyeknél minden meg van, csak épp a szervezettség és vezetés hiányzik. Ez pedig nem mehet másként, mintha I sz vezetője a falunak, ha akadnak áldozatkész férfiak, akik a városi elemeket ebbe a munkába, s talán utalva a multa, annak hagyományaira és a jövőre, a mely ebből a munkából fakadni fog, ez nem is lesz éppen lehetetlenség. Meggyőződésem, hogy a lagymatag, közömbös jellemek ideje lassanként lejár. El fog következni az idő, a midőn a társadalom csak azokat lesz hajlandó vállalni, a kik a jellem tisztaságán túl, birnak egyszersmind a meggyőződéssel bátorságával is. Az idők nyomása sürget, a feladatok gyors cselekvésre szorítanak. Ütött az óra, a melyben be kell bizonyíta-

nunk, hogy a szkepszis, melyet uraltunk, alkotó erővel nem bír.

Azt, hogy az anyagiságba fuló társadalmak bomlásra és pusztulásra vannak szánva, reá mutatva az eredményekre, könnyen bebizonyíthatjuk. Ez igazságok segítségével magunkhoz csatolhatjuk azokat, a kikre a fenköltebb törekvések hatni bírnak. Erőt, sőt fanatizmust önthetünk azokba, a kiket megszáll az isteni szikra, eltölt a törekvés, hogy életüket szent ideálok szolgálatában éljék le. A mi egyházi szervezeteinkben, az átélt küzdelmek emlékében oly erők szunnyadoznak, oly eszközök állanak rendelkezésünkre, a melyekkel még visszahódíthatjuk az elveszett mezőt. A tömegek anyagi törekvéseivel, a sajtónak, a színháznak, a társadalom szóvivőinek, erkölcs és vallás nélküli vagy éppen az ellene irányuló törekvéseivel szemben, a tettekre kész lelkesedést, a meggyőződésünkhöz való bátor ragaszkodást kell állítani. Tűzet gyújtani másoknál, meleget terjeszteni a közömbösség helyett csak azok a lelkek bírnak, a melyek maguk is lángolnak. Meg kell cáfolni azt az állítást, hogy a mi egyházi és vallási életünk pislogó tűz lángok nélkül, tűzhely sugarak nélkül, mely csak hamut és pernyét terem . . .

Abban az előadásomban, melyet tíz év előtt az érintett alkalommal tartottam, reá mutattam arra, hogy mindenütt, erőre és erős meggyőződésre támaszkodhatik, viruló, emelkedő és gazdaguló társadalmakra találunk. Azóta szerzett tapasztalataim e hitemben csak megerősítettek és ha nekünk itt, a bércei kis hazában egyaránt szükséges a gazdasági emelkedés, a politikai tulsúly és a jövőbe vetett szilárd hit, akkor lehetetlen mellőznünk azt a munkát, mely mindezeknek végső forrását, a vallást és közerkölcsöket megszilárdítja, a mely nevel okos és áldozatrakész vezetőket, a kiknek példája vonz másokat, nagygyá fejleszt a kicsit, nemes törekvésekkel tölti el az erdélyi magyar társadalomnak még legszerényebb, legigénytelenebb harcosait is

Népünk lelkéhez ez idő szerint jóformán csak az anyagi eredmények révén tudunk hozzájutni. Illó tehát, hogy bemutassuk, hogy ezen a téren sem vagyunk ez utolsók között, hogy tudunk létesíteni, fenntartani és felvirágoztatni olyan alkotásokat, melyekből egyaránt fakad az anyagi jólét s a tagok testvéri egyesülése révén a fenköltebb erkölcsiség.

Örömmel mutathatok reá, hogy ez irány-

ban a munka már megindult, hogy a kicsiny Erdély az ő sajátos, a magyarországiaktól nem egy tekintetben eltérő gazdasági, művelődési viszonyaival a szövetség nagyon kedvező talajának bizonyult. Legyen szabad erre vonatkozólag csak arra hivatkoznom, hogy az erdélyi 15 vármegyében az Országos Hitelszövetséggel kapcsolatban létesített szövetségeteknél nem kevesebb, mint 115 protestáns lelkészt és még ennél is több, mert 144 protestáns tanítót találunk, a kik tudásukkal, lelkesedésükkel és befolyásukkal igyekeznek ezen mozgalom sikerét növelni. Ezek tehát már benne vannak a gyakorlati kereszténység iskolájában, részt vesznek abban a szociális munkában, melynek kimélyítése, szélesítése a további idők feladata.

Azok közül, a kik ezt megteszik fognak kiemelkedni a jövő vezetői. Ebben a tekintetben utalhatok az elnyomott lengyeleknek példájára, a kik éppen a papok és egyéb egyházi férfiak támogatásával Pózenben, tehát a szigorú porosz uralom területén a szövetségi mozgalom segítségével és erejével tudtak nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag és társadalmilag is új világot teremteni nemzetük jobbainak. E munkában azonban természetesen segíti őket a közép és nagybirtokosságnak az a része, a mely még nem érzéketlen a hazafiság, a vallás és a történelmi múltból származó kötelességek iránt.

Ez minálunk sem lehet másként. Erdély bércei között is el kell jönni annak az időnek, a midőn a Wesselényiek, Bánffyak, Zeykek, Bethlenek, Telekiek, Kemények és többi társaik, a kiknek elődeit sem a cím, sem a rang, sem a hivatal, sem a vagyon, sem a kilátásba helyezett szép menyasszony nem volt képes megingátni, reá szánják magukat a munkára, mely nem csak az erdélyi magyar nép újjá teremtését vonja maga után, hanem elsősorban újjá teremti, magasabb színvonalra emeli azokat, a kik e nehéz, de nemes munkában vezető szerepre vállalkoztak.

Miután arról van szó, hogy az erdélyi református egyházkerület értekezlete együtt működjék a Kálvin szövetséggel, legyen szabad erről is pár szót szólni.

A Kálvin Szövetség fennállásának rövid ideje alatt nem kis dolgokat mozgatott és érlelt meg. Neki köszönhető a diákotthonok, a cselédek kérdésének tárgyalása, a protestáns tanoncotthon létesítése, a mely 50 tanoncra szól. Részt vettünk a vasárnapi mun-

kaszünet érdekében folyt tanácskozásokban, a leánykereskedelem ellenes mozgalomban, előmozdítani igyekeztünk a diakonisszák ügyét azzal a buzgalommal, melyet ez az áldásos intézmény mindnyájunk részéről kiérdemel. Az általunk szét osztott füzetek és nyomtatványokon kívül, utalnunk kell arra, hogy a Kálvin jubileum alkalmából Genfben tett kirándulást szintén a Kálvin Szövetség rendezte. Annak sikeréről szólni azt hiszem itt felesleges, reá kell utalnunk azonban, hogy Doumergue, a montaubani protestáns fakultás dékánjának magyarországi útja egyenesen genfi fellépésünk eredménye. Ennek kapcsán létesült a genfi egyetemen három ösztöndíj protestáns ifjak részére, a negyedik Montaubanban most van alakulóban. Sikerült tehát hosszú idő óta először újból közvetlen érintkezésbe jutnunk a hugenották ivadékaival, s azokkal, a kik Kálvin városában még őrzik a nagy reformár hagyományait.

Közreműködtünk a hitélet erősítése körül. Iglón, Nagykőrösön és az országnak több más pontján sikert ígérő mozgalmat indítottunk szövetségünk fiókjainak megalakítása iránt. Sikerült legalább egyrészt a Kálvinistáknak megmozdítani. Mindnyájan tudjuk, hogy ez nem volt könnyű feladat. És ha sikerül, a mire alapos a kilátás, e tanácskozások eredményeül közelebbi érintkezésbe jutni az erdélyrészi protestánsokkal, ha egyesíthetjük törekvéseinket, munkásságunkat azokéval, a kik a Királyhágón innen hasonló irányban működnek, erős a meggyőződés, hogy ebből a szövetségből mind a két szövetkező félre csak áldás, siker és dicsőség fog fakadni.

Isten igéje.

Jákob életéből.

(Méz. 37.)

Mindenkinek három hazája van, mondja egy híres protestáns író, a brémai Funke. Az egyik a menyország, amely az örökélet boldogságát biztosítja azoknak, akik e földi pályafutásokat hiven végezték s kötelességeiket igazán teljesítették. A másik az a föld, a melyen születünk, az az édes haza, a melyet mindenkifelett kell szeretni és melyért ha kell, életünket is fel kell áldoznunk. A harmadik haza a szentföld, a melyen Jézus élt és szenvedett, hol a karesz pálmák lombkoronáját ingatja a déli szél.

Igaz, sok elévül a régi kor maradványából, de azért a történelmi emlékeknek nagy becsét elvitatni

nem lehet. Az Ó testamentum ígéretföldje, az ő kedves régi alakjaival mindig megmarad élénk emlékezetünkben.

Innen indult ki az egész világ üdvössége. Innen terjedt szét minden felé az első örömhír Isten országának megalapításáról és terjedéséről.

Ezért oly kedvesek előttünk az Ó-testamentumi történetek, ezért oly épületesek és hasznosak azok reánk nézve. Így van ez Jákob életével is. Az ő élete a mi életünknek tükrö. Mit látunk Jákob életében? Örökös vándorlás, bujdosás és küzdelem közt folynak le napjai. Százféle szétört reményt és éppen annyi csalódást élt keresztül a kegyes pátriárka. A mikor bátyja Ézsau miatt el kell hagyni az otthoni boldog fészket, a messzi távolban pedig hosszas küzdelem, fáradságos munka után nyeri el szíve választottját, mindez csalódások és meghiusult remények árán történik.

Igaz, hogy jó anyát kapott az ő feleségével, Rákel személyében. Talán ez lehetett egyetlen boldogsága. A nagy Napoleon egyszer egy nőt kérdezte meg. Mire van leginkább szükség az ország állandó fejlődésére? Anyákra. Ez volt a nemes felelet. Valóban egy nemzet erősödése és fejlődése az édes anyáktól függ. Hogy a nőnek ilyen magas hivatása van a társadalmi életben, ez csak Jézus fellépésének virománya. Ő felmentette a nőt régi rabszolga helyzetéből s a szeretet nagy törvényét ide is alkalmazta, ami által kiemelte az édes anyákat régebbi megalázó helyzetükből s magas életcélt tűzött ki számukra a gyermek nevelés, a jövő nemzedék erkölcsi, érzelmi és értelmi nevelése terán.

A férfinak oly sok dolga van, oly nagy az elfoglaltsága a mindennapi kenyér megkeresésében, hogy nem marad ideje a sok gond és baj közt a családi nevelés intézésére. Ez a kötelesség tehát az anyára marad. Ezért van szükség a jó anyákra.

Miért szerette Jakab Józsefet leginkább? Nemcsak azért, mert legkisebb volt, hanem azért, mert a legjobb, legnemesebb lelkű volt az összes 12 gyermek közt. Jó, kegyes, istenfélő, jámbor volt József. Ezért nyerte meg a szülők tetszését. Oh a gyermekek nem egyformák. A szülők gyakran érzik a nagy irt, mely a gyermekeket egymástól elválasztja.

A 11 testvér el volt romolva. Noé, Ilyés, Jeremiás próféta idejében is meg volt romolva a nép. Ezért lettek oly nagyok ezek a próféták. A bibliai Józsefet, Jákob fiát is az tette nagygyá, hogy a testvérei el voltak romolva, míg ő megmaradt az igaz ember utján. Intette őket, tanította és figyelmeztette minden alkalommal.

Ez a folytonos tanítás, oktatás és kemény intés felébresztette a testvérek bosszuját és irigységét, ami oly sok keserűséget és lelki bánatot okozott Jákob öregségének utolsó napjaiban.

Király Béla, ref. pap.

Kegyesség utja.

Mese az igazságról.

Négy leányka találkozott egymással, játszottak, beszélgettek; idejük oly kellemesen telt el, hogy más alkalommal is szerettek volna együtt lenni. Hol találhatnánk egymásra, kérdezték egymástól? Az egyiknek neve: Tűz volt, a másiké: Levegő, a harmadiké: Viz, a negyediké: Igazság. Tűz, hol találunk meg téged? A Tűz így felelt: Kemény kőben, ha ily t találtok, üssetek rá acéllal és rögtön megjelenek. Hát téged, Levegő testvér, hol találunk meg? A Levegő így felelt: Ha valahol látok falevélkét mozogni, ott vagyok én. Azután a vizet kérdezték meg, hol lakik. A víz így felelt: Ha fát láttok, ássatok le a gyökérig ott bizonytal megtaláltok engem, ott van az én lakásom. Az igazsághoz fordultak most. „Te nemes leány, isteni igazság, hol találunk téged? Az isteni igazság válaszolt: Kedves testvéreim, ti mind megmondottátok lakhelyeiteket, ahol benneteket találni lehet, de fájdalom nekem nincs saját otthonom, engem nem akar senki befogadni. Nem akar rólam hallani senki. Ha kopogok nem nyitnak ajtót nekem, ha találkozom velem kikerülnek, a legjobbat ha akarok, ellenségnek tartanak és ahol maradni szeretnék, kiűznek onnan, haraggal, hazugsággal ellentmondással.

Az egek beszélnek Isten dicsőségét.

Tráján, a hatalmas római császár, egykor maga elé idézte a birodalma alá tartozó országok legtudósabb rabbiját s azt parancsolta, hogy mutassa meg neki a Jehovát, akinek istenségéről oly csodálatos dolgokat tanítanak a zsidók. Így szólt a rabbihoz: „Azt tanítod, hogy a ti Istenetek mindenütt jelen van, mutasd meg hát; látni akarom!“ Pár pillanatig gondolkodott a rabbi, de aztán bátran szólott a császárhoz. „Hatalmas ur! megteszem amit rendeltél, de kérlek jöjj ki palotádból a szabadba“. És a császár engedett a hozzá intézett kérésnek. Künn a szabad ég alatt gyönyörű idő volt; a virágok nyíltak, illatoztak s a fák levelei a néma csendben nem is rezzenek. A nap sugarai pedig áldóan öntötték szét az éltető meleget. A császár miután szétnézve, nem látott senki idegent, újból sürgetni kezdte a rabbit: „Mutasd meg a te Istenedet“. Szólt a rabbi: „Császár Ur! nézz fel az égre, tekints a napba!“ . . . És a császár megpróbálta, de csalódottan kiáltott fel, hogy „nem képes a napba beletekinteni“. „Lásd Uram — folytatá a rabbi — a nap csak egy alkotása a hatalmas Istennek, szemeid még a napba sem bírnak betekinteni a nagy fényesség miatt, mit gondolsz, hogy tekinthetnél hát arra, aki ennek s mindennek ami van e világon teremtője, fentartója, gondviselője?“ És a császár megszégyellte magát s bár továbbra is pogány maradt, de isztelettel viseltetett a Jehova isten iránt is.

Krónika.

Dr Prohászka Ottokár r. kath. püspök kijelentései.

A római katolikus „Egyházi Közlöny“ karácsonyi számában Székesfehérvár neves püspöke: dr Prohászka Ottokár szinte szenzációs cikket tett közzé. Eleddig nem sikerült a cikket egész terjedelmében megkapnunk. Vártuk, hogy az „Alkotmány“ egész terjedelmében hozza majd; de még csak szóvá se tette, meg se említette másutt, csak ott, ahol az „Egyházi Közlöny“ karácsonyi számának tartalmát közli. Mi hát csak annyit közölhetünk, amennyit az „Az Újság“ is közölt karácsonyi számában. A bevezető sorokban kiemeli az „Az Újság“ dr Prohászka érdekeit s aztán így folytatja:

A legtermékenyebb és legnemesebb modernizmusnak Magyarországon körülbelül első és nagyfontosságú megnyilatkozása ez a cikk, amelyről nehéz eldönteni, hogy a filozófiai részei bátrabbak, vagy a politikai programja termékenyebb e. Az evangéliom minden kortól, tehát a középkortól is független, az egyház nem szorulhat bele középkori városokba, tehát középkori intézményekbe sem: ez a megállapítás vezeti be a bátran szenzációsnak nevezhető cikket.

A theologia — mondja aztán a cikk — *nem válthatik gramofonná*, amely megőrzi számunkra a régi nagy emberek és szentek szavait, s mely nemcsak gondolataikat, hanem akcentusukat is, nemcsak a gondolat tartalmát, hanem a fölfogás színezetét is hiven visszaadja s lelkünkbe lopja bele. A theologia nem merevülhet meg úgy, hogy ne érvényesüljön benne a föltalálás, az invenció s ugyancsak *a kritika szabadsága* . . .

Ez után a hatalmas és bátor szó után, amely egy forradalminak tekintett elv jogosságát állapítja meg a katolikus-theológiában — még bátrabb szavak jönnek.

A társadalmat — mondja Székesfehérvár püspöke — nem lehet lekötni a középkori formákba s fejlődése *a szociális igazságnak s a demokráciának állama felé tart*. Távolság lesz tehát tőlünk az elvi ellenkezés ez irányzattal s e formákkal, *s nem fogunk elvből farkasszemet nézni a demokráta pártokkal*, s ugyancsak a nemzeti törekvések elvből sohasem fognak aggasztani minket.

És a székesfehérvári püspöknek még ennél is van bátrabb és nagyobb jelentőségű — mert aktuális és politikai sulyu — szava: Miután megállapítja ugyanis, hogy megszűnt az egyház kizárólagos kulturális tevékenysége és ezzel együtt az egyház kizárólagos érvényesülése az életben és az államban, miután megállapítja, hogy a modern élet sok változásával szemben dőre dolog régi jogokra hivatkozni, hanem ellenkezőleg, az új érzés szerint kell a régi jognak új formát adni, így beszél tovább:

Ez alapon kell a magyar katolikus gyháznak kézbe venni az egyházi birtok renézését s az egyházi vagyonyjognak szükséges reformját is. Mai állapotában nem lesz fenntartható, mikor az egyesek lelkiismeretére, de a tapasztalat szerint ezzel egyszersmind sok lelkiismeretlenségre, sok szeszélzre, sokféle egyháziatlan gondolkozásra van bizva a nagy vagyon; mikor a kezelés, a befektetések hiányossága, az adósságokknál való átvétel, a széketöltéseknél a folytonos ujrakezdés tökéletlenségei nem engedik e birtokok gazdasági tőkéjét és erejét kellőleg értékesíteni; mikor a nagyközönség nem látja, hogy e nagy vagyonyok miképp használtatnak fel az alapítványok szellemében s céljaira. S ezzel szemben a jogra, a fennálló állapotokra, egy darab történetre hivatkozni annyit jelent, mint nem ismerni sem jognak, sem annak a darab történetnek filozófiáját, sem pedig az életnek nagy folyamát, mely a tevékenység s a munka fölöstásával állapotokon is, érzeseken is, jogi formákon is változtat.

Mi jöjjön még ezután? Jön annak a megállapítása, hogy a vallást, mint elévülhetetlen életet kell tekinteni, mely formákat teremt s a régi formát el tudja hagyni, hogy újat alakítson . . . Ebben a szellemenben fejeződik be a székesfehérvári püspök karácsonyi cikke, amely eseménye a magyar szellemi életnek, sőt a magyar politikai életnek is.

Egyháztársadalom.

Az erdélyi egyházkerületből.

Székelyudvarhelyi tudósítónk értesít arról gyönyörű egyháztársadalmi munkáról, a melyet a mult év folyamán az udvarhelyi egyházmege egyházi értekezlete teljesített s a melynek megvalósításában Vajda Ferenc esperesen kívül Biró Áron lelkész, elnök és Kádár Dénes lelkész, titkár irányított. Az egyházmege a szervező munkában elejétől kezdve előljárt. Most is három fiókkörre oszolva működik, e három fiókkör: az udvarhelyvidéki, Székelyudvarhely városi és Székelykeresztúr vidéki. Mind a három fiókkörben élénk eleven egyháztársadalmi munka folyt.

Buzgó, serény munka nyomaival találkozunk a Székelyudvarhely városi fiókkörben is.

Egyházi estélyt tartottak — a kollegium előjáróságának szivessége folytán — az ifjusági tornacsarnokban. Egyet különösen felejthetenné tett ft. Kenessey Béla püspök, ur a „Krisztus követésé”-ről szóló remek előadásával; Vári Albert unit. lelkész a „Társadalmi bajok”-ról, dr. Dávid Lajos tanár „A munká”-ról, dr. Viski Károly tanár „A biblia-olvasás”-ról, Vajda Ferenc esperes a „Krisztus személyisége”-ről, a „Ker, secták”-ról szóló fejtegetéseikkel gazdagították a tárgysorozatot, amelyet zene- és énekszámok és szavaltatok is élénkítettek.

Természetes, hogy e fiókkör nem mellőzheti az ifjak gondozását. Hiszen a legsikeresebb és örömteljesebb munkásság éppen e téren végezhető . . .

Ez okból a leányiskolai növendékek részére tli időben kéthetenként — az iskola megszűnéseig — istentiszte et tartatott; a reformáció ünnepe pedig az összes iskolás gyermekeket és növendékeket egy táborra egyesítette: — csakugyan „e sereg az Isten tábora!” Az egyházközség e kérdést a a templomfűtés berendezésével fogja teljesen megoldani.

E fiókkörnek módjában állott *jövedelmeket is teremteni*: 200 kor nátt hozott össze az önkéntes elhátározás, az egyházközség nemes céljainak megvalósítására! E jövedelem többfelé enyhíté az égő sebeket! Egy része a *temető kerti szegények segítésére* fordított. Mily boldogító érzés: otthont adni és segíteni az Ur kicsinyeit! Otthonok építése, előállítás a városi gyülekezetnek is merész, de annál jutalmazóbb felelet! Ezek az egyháztársadalmi tevékenység gyupontjai, nemes, szent cselekedeteknek forrásaiá válhatnak.

Jutott a szeretet e filléreiből két *szegénynek* is tüzfára és élelemre (11 k.), és hat *szegénysorsu tanulónak* ruhára és tandijra (47 k.), továbbá e fillérekből szereztetett be *konfirmált ifjak részére* 97 drb. imakönyv (Révész Imre: „Isten az én szivemnek kösziklája” . . .) és 1 *családnak* szintén 1 drb. (80 k. 60 f.) Igaz, hogy e könyvecskék — megváogatva a szivekbe vésett igék követésének alkalmas eszközeivé válnak!

A fiókkör munkásságának biztosítására a „Vasárnap”-ot 2 példányban járattja, míg a tagok között 40 előfizetője van.

Mely áldás volna, ha e kis lapocskát anyagi és szellemi pártfogással olcsóbb és népzerüen építő organummá varázsolnók.

A „Protestáns Árvaházi Naptár” is jó pártfogóra talált e körben, 53 példánya kelt el.

Szépen egészíti ki e tevékenységet az egyhk. betegek, vármegyei és katonai kórházi betegek látogatása és foglyok gondozása.

HIREK.

Olvassuk rendszeresen a Bibliát.

JANUÁR 1. Szombat. A lélek vezérese alatt. Gal. 5: 16—26.
2. Vasárnap. Egy az Úrral töltendő év IV. Móz. 9: 15—23
10: 10. (Fogadástartéti óra.)

Hogyan hozták az apostolokat a Jézushoz?
Tanulmányozz különböző megtérési történeteket a cselekedetek könyvében.

Hogyan jözhetjük meg a lelkeket?

Lelkek mentése.

JANUÁR 3. Hétfő. Predikátor. I. 9: 18—27.
4. Kedd. A buzgó Filep. Csel. 8: 1—8.
5. Szerda. Jó barátok. Márk. 2: 1—12.
6. Csütörtök. Az ige. Luk. 4: 16—30.
7. Péntek. Jó példa. I. Tim. 4: 6—16.
8. Szombat. A Szent Lélek. Ján. 1: 5—11. Csel. 2: 37.
9. Vasárnap. Lelkek mentése. Ján. 1: 35—51.

Hogyan láthatjuk Öt, aki láthatatlan.

Mely dolgok képezhetnek akadályt abban, hogy az Ur jelenlétében maradjunk?

A véka alá rejtett gyertya.

- JANUÁR
10. Hétfő. Tévélygök. Juc. 11—23.
 11. Kedd. Gyávaság Jón. 1 : 1—17.
 12. Szerda. Csüggedés I. Kir. 19 : 1—5.
 13. Csütörtök. Kétkedés. II. Krón. 16 : 1—10.
 14. Péntek. Emberfélel m. Máté 26 : 57—75.
 15. Szombat. Büntetés. Ámos 6 : 1—6.
 16. Vasárnap. Véka alá rejtett gyertya. Máté 5 : 13—16.

Miért fényljk a mi világosságunk?

Hogyan tegyük bizonyosságot az Urról otthon és házon kívül?

Hogyan győzedelmeskedhetünk az emberfélelem büne felett?

A hírek élén elhelyezett biblia-utmutató alapján a szentírás rendszeres olvasását kérjük.

Antal Gábor püspök jubileuma. Komáromban a minap ünnepelték meg dr. Antal Gábor református püspök tanári és lelkészi működésének negyven éves jubileumát. E nap emlékére a református egyházközösség 3000 koronás iskolai alapítványt létesített, melynek évi kamatait a komáromi gimnáziumba járó két szorgalmas és jeles előmenetelű református tanuló kapja évenként. Kívánjuk mi is a kiváló egyházi férfiaknak, hogy még hosszú ideig munkálkodják az egyház és haza dicsőségére.

Gyászír. Őszinte fájdalommal tudatjuk, hogy Fejes Aronné szül. Köpeczi Bocz Irma, Fejes Aron menyed ref. tanítóképző intézeti igazgató felesége f. é. jan. 6-án Budapesten elhunyt. Szerettei innen Nagyenyedre, szülővárosába s családi tűzhelyére szállították s e hó 8-án itten is temették el. Halálát szerető férjén kívül édes alyja dr. Bocz József, testvére Bocz Endre, ennek családja s a közeli és távoli rokonok egész serege gyászolja. Mi is őszinte részvételt eltelve kérjük az Urat, hogy adjon enyhületet, vigaszt a gyászosok pótolhatatlan veszteségére.

A protestantizmus ereje. A protestáns keresztyén anyaszentegyház hiveinek száma felől érdekes tájékozást nyújt a következő kimutatás. A protestánsok lélekszáma a legnagyobb az északamerikai Egyesült Államokban, hol 75 millió lakosból 65—66 millió hívő lélek követője van. Azután Angolország következik, hol 42 és fél millió lakosból 37 millió a hiva. Németország 56 millió lakosból 35 millió protestáns. A többi államok sorban így következnek: Svéd és Norvégország 7 és fél millió. Dánia 2 és fél millió, Oroszország 6, Magyarország 5, Hollandia 3, Sweiz 2, Franciaország fél, Ausztria egynegyed millió hívővel. Európán kívül az angol, német stb. gyarmatokon 14 millió protestáns él. Az összes szám 180—190 millió közt oszlik meg. Ebből a Református egyház 93—98 millió, a Lutheránus egyház 55—60 milliót és az Anglikán egyház 29—31 millió hívő lelket számlál.

Az erdélyi egyházmegyéből. Br. Kemény Árpád főgondnokot a *gyulafehérvári* egyházmegye a m.

év decz. 12-én egy fényes Kálvin-ünnepély keretében Gyulafehérvárt iktatta be gondnoki hivatalába. Az erdélyi ref. egyházkerületet a szép ünnepélyen Zyk Dániel egyházkerületi főgondnok és Nagy Károly püspökhelyettes egyházkerületi főjegyző képviselte. — A *hunyadi* egyházmegye ugyancsak a múlt hó 14-én Hátszegen tartott ülést, amelyen Kovács Sándor vajdahunyadi lelkész számvevőnek és tanügyi előadónak, Kovács Lajos marosilyei lelkész pénztárnoknak választották. Ezen egyházmegyénk súlyos nemzetiségi helyzeteiben újjászervezkedve készül nagy hivatása betöltésére.

Káromkodás. Lelkész és katonatiszt beszélgettek egymással. Az utóbbi panaszkodott, hogy a katonatisztek nem lehetnek jó keresztyének, e kettő egymással még nem fér, mert azt a sok közkatonát káromkodás nélkül nem lehet fegyelmezni. Én pedig ismerék egy tisztet — mondá a lelkész — a ki nem káromkodott és a katonák egy szavára engedelmeskedtek neki. „Igazán? kérdé a tiszt, ki volt az, mondja meg nekem hadd tanuljak tőle”. „Azon ember római százas volt Kapernaumban, az ő embereit rövid, szelid szavakkal kormányozta. Jöjj! mondá az egyiknek — és jött. Menj! mondá a másiknak — és az ment. Tedd ezt! a harmadiknak — és az megtevé. Úgy hiszem, hogy a mi pogány római hadseregénél lehetséges volt, az csak inkább lehetséges a keresztyén katonák közt!

Ország-világ.

Az ország újesztendeje az idén nem járt lelkes ünnepléssel. A politika egét ismét sötét felhő borítja be. A válság nyomasztó érzése ráül az egész társadalomra. Bárhol fordulunk meg, mindenütt politikáról és a válság megoldásának mikénijéről folyik a szó. Mert az ex lexnek talán csak azok a szűk látkörű emberek örülnek, akik azt hiszik, hogy legalább egyelőre nem kell félniök az — adóvégrehajtótól. Pedig az ilyen adóvisszatartás nem mehet megtakarítás számba. Eljön és adja Isten, hogy minél előbb eljőjjön az az idő, amikor újra rendeződnek a viszonyok és a ládafiából mégis csak elő kell venni a félretett adót, ha ugyan elég okos volt a gazda, hogy azt félre is tegye. Sajnos, sokaknak pénze a korcsmába vándorol, ahelyett, hogy a takarékkönyv lapján szerepelne.

Az új kormány. Az új esztendő azonban mégis hozott bizonyos megoldást a politikai életre. Öfelségé a király elfogadta a Wekerle-kormány lemondását s helyette Lukács Lászlót, a volt szabadelvű éra vezéralakját, egykori pénzügyminisztert nevezte ki miniszterelnöknek. Lukács csonka miniszteriumot alakít, ami azt teszi, hogy nem tölti be az összes miniszteri tárcákat. Egy bizonyos azonban, hogy Jakabfi Imre volt belügyminiszteri államtitkár részt vesznek a kabinet-

ben. Mindkét férfiú hazafias gondolkodású magyar ember. A hadügyminiszter Horai Samu honvéd tábornok lesz. Közoktatásügyi miniszter gyanánt Berzeviczy volt minisztert emegetik, akinek népoktatásügyi törvényjavaslata legértékesebb kezdeményezés volt a magyar hegemonia érdekében.

Japán emlék Port-Arthurban. Port-Arthurban az elmúlt év utolsó napján nagy ünnepek között leplezték le azt az emlékszobrot, amelyet a japán nemzet a Port-Arthur ostrománál hősi halált halt japán katonák emlékére állított. A szobrot Hyochute-nek (a hűség emléktornyanak) nevezték el. A szobor belsejében Nogi tábornok és Togo tengernagy által írt okiratok vannak letéve, amelyekben pontosan meg van állapítva, hogy hány japán esett el Port-Arthur mellett. Eszerint a japánok részéről 20.861 szárazföldi és 9858 tengerészkatona esett el Port-Arthur ostrománál.

Nyugtalanító hírek Törökországból. Ujév napján a török fővárosban megint nyugtalanító hírek terjedtek el. Szó volt arról, hogy Skutariban a katonák fellázadtak, Stambulban pedig harcok folytak a keresztények és mohamedánok között. Tényleg azonban csak az történt, hogy bizonyos lázító tartalmu plakátok miatt éles töltéseket osztottak ki a katonák között, akik közül többen éjjel mulatságból a levegőbe lőttek.

Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet
Budapest, VI, Teréz-körut 52. és Gyár-utca 27. sz.

Székelyföldi Vezérképviselőt:

a Marosvásárhelyi Közhasznú Takarékpénztár Részvénytársaságnál
Maros-Vásárhely, Szentgyörgy-utca 18.

Össznyereség a biztosított tagok tulajdonát képezi és annak 70 százaléka, teljesített befizetések arányában, a tagok közt felosztatik.

Az intézet az életbiztosítás összes nemeit műveli, jutányos díjak és előnyös feltételek mellett. Ajánlja különösen a halál esetére szóló biztosítást, a család ellátására, a kölcsönös biztosítást a házastársak részére, a halál és elérés részére szóló vegyes biztosítást, kiházasítási biztosítást leányok részére, esetleg nevelési járadékkal kapcsolatosan.

Ajánlja magánhivatalnokok részére a nyugdíjbiztosítás különböző nemeit, azonkívül özvegyi járadék-biztosítást, továbbá állami és közhivatalnok nyugdíjaztatásuk esetére lakbérpótló járadékot.

Az összes biztosítási módozatoknál kívánságra a rovatossági közzéadást is elvállalja az intézet, olyként, hogy munkaképtelenség esetén a biztosított díj fizetését alól felmentetik.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a Maros-vásárhelyi Közhasznú Takarékpénztár.

Mi a „Vasárnap“ célja?

A „Vasárnap“ célja az, hogy legyen a mi olvasni tudó és szerető magyar és első sorban derék református magyar véreinknek komoly irányu, egészséges szellemi táplálékot adó a világ dolgairól helyesen tájékoztató olvasmánya, a melyből tápot merítsen hitének, vallásos szükségletének; megismertesse

teendőivel, hogy azok teljesítése által igaz keresztyén magyar ember lehessen.

Hogyan fizessünk elő a „Vasárnapra“?

A „Vasárnap“ előfizetési díja egész évre 5 korona, félévre 2 korona 50 fill., negyedévre 1 korona 25 fillér. Előfizetünk úgy, hogy a megfelelő előfizetési díjat postán utalványozva a „Vasárnap“ kiadóhivatala címére Marosvásárhelyt, Szentgyörgy-utca 9. sz. címre elküldjük. A megrendelést célszerűen eszközölheti mindenki a maga illetékes lelkésze útján is a ki szívesen fogja az előfizetési díjat hozzánk elküldeni. Ne hanyagoljuk el a megrendelést, hogy a lap kiadásában fennakadás ne álljon elő. A „Vasárnap“ jutányos áron hirdetéseket is elfogad.

Maros-Vásárhelyi
Közhasznú Takarékpénztár
Részvénytársaság
Közművelődési és jótékonycélokra szolgáló pénztintézet
Maros-Vásárhelyt
Szentgyörgy-utca 18. sz.

— — —

Azért alapítottott, hogy tiszta jövedelmét, a magyar nemzeti eszmék támogatására, egyházak, iskolák és emberbaráti intézmények állandó segélyezésére fordítsa.

Takarék betéteket eltogad, könyvecskékre és folyószámlára, naptól-napig számított 5 százalékos kamattal és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza.

Leszámított váltókat, utalványokat, jelzálogilag vagy más módon biztosított egyéb követeléseket.

Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra, hatósági jóváhagyás mellett lekötött törvényhatósági, községi vagy egyházi javadalmakra és jövedelmekre.

Tisztvizelő törlesztő kölcsönöket nyújt 10—15 évre, életbiztosítással kapcsolatosan.

Folyószámla és nyílt hitelt engedélyez fedezet mellett.

Törlesztéses jelzálog kölcsönöket közvetít a legelőnyösebb feltételekkel.

Értékpapirokat vesz és elad, saját és idegen rovására.

A Magyar élet- és járadék-biztosító intézet székelyföldi vezér-
képviselője.

Saját ház.

Befizetett alaptőke: 1500.000 korona.
Takarékbetétek: 8 millió korona.

Agrár Takarékpénztár R.-Társ. Maros-Vásárhely.

Fiókintézetek. Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sepsi-szentgyörgy, Székelykeresztur, Székelyudvarhely.

A takarékossgot a lakosság minden rétegében előmozdítandó, amerikai módon **házi takarékperselyeket** izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül **ingyen** bocsátunk feleink rendelkezésére, a melyek által még a legkisebb összegek is könnyű módon megtakaríthatók. Ezen házi takarékperselyeknek azon nagy előnyük van, hogy azokból pénzt a mi közbejöttünk nélkül kivenni nem lehet és így a fél annak a kísértésnek, hogy a megtakarított pénzt esetleg céltalanul elköltse, könnyen ellentállhat.

Ha legalább egy korona a perselyében összegyűl, sziveskedjék intézetünkhöz fáradni, a mikor a megkarított összeget a perselyből a t. cím jelenlétében kivesszük és a betéti könyvecskéjébe javára írjuk.

A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk és a pénzgyűjtés újból kezdődik.

Agrár takarékpénztár r. l. Maros-Vásárhelyt.

LEGJOBB

cement, gipsz, parketta, ablakredőny,
Bohn-féle fedélcserép, mezőgazdasági
gépek a világ legjobb családi és ipar-
os varrógépei, mosógép, jégszekrény,
Dürkopp-kerékpr., gramophon, izzó-
.. lámpák, kábelek, szobacsengők ..

Gyenge és erősáramú **villanyszerelvények,**

villamos-esillárok, részletfizetésre is kaphatók:

FISCHER GYULA és FIAI cégnél
MAROS-VÁSÁRHELYT.

KALVIN-SZÖVETSÉG

Budapest, IX., Kálvin-tér 7.

Elnökök: Kenessey Béla, erdélyi ref. püspök, Kovácsy Sándor
a budapesti ref. egyház főgondnoka.

Ügyvezető alelnök: Bernát István dr. orsz. képviselő.

Ügyvezető titkár: pálóczi Horváth Zoltán dr. ügyvéd.

A Kálvin-Szövetség célja a magyar kálvinista egyház híveit — a socialis érzék fejlesztése és a vallásosság megerősítése által — a társadalmi bajok felderítése, megelőzése és orvoslása végett egyesíteni. A református vallású híveket társadalmi munkákra — az evangéliom és Kálvin-szellemében a szeretet és puritán egyszerűség s a helyes jog- és kötelességérzet segítségével — előkészíteni, kiképezni, nevelni és rábírní.

Célja felolvasások, vándorgyűlések és vallásos összejövetelek tartása, socialis tanfolyamok rendezése, socialis kérdésekről szóló és vallásos művek kiadása.

Az egyházközösségekben mutatkozó vallásos, gazdasági és társadalmi bajok orvoslása céljából vallásos és szórakoztató körök, egyletek s községi Kálvin-Szövetségek alakítása. Mind-azok részére, a kik támogatásra szorulnak, otthonok, menedékhelyek s védelmi intézmények létesítése, vagy kezdeményezése, a munkásształy művelése és védelme, a kivándorló hitsorsosok felvilágosítása és védelme.

Arra törekszik, hogy az egész ország kálvinistaságát egy tábora tömörítse s az egyházat erősítse, fejlessze, építse — ez által eleven, lüktető vallásos életet teremtsen. De emellett gazdaságilag is kívánja a ref. híveket erősíteni s azért a gazdaszövetségek, gazdasági. hitel-s más szövetkezetek létesítését előmozdítani igyekszik.

A szövetség tagja lehet minden magyar honpolgár, — férfiak, nők, ifjak — egyaránt, továbbá egyházi és iskolai hatóságok, gyülekezetek, egyesületek, körök, ha az egylet céljait előmozdítani törekszenek s tagsági kötelezettségüknek eleget tesznek.

Örökös tagok egyszersmindenkorra 500 kor., alapító tagok 150 koronát fizetnek, rendes tagok legalább évi 5 koronát, segítő tagok legalább évi egy korona tagsági díj fizetésére vállalnak kötelezettséget.

Taggyűjtő iver s ismertető füzetek a budapesti ref. lelkeszi hivataltól kérhetők (Kálvin-tér 7.) valamint P. Horváth Zoltánnál, mint a szövetség ügyvezető titkáránál is (IV. Ferencz József-rakpart 24.) kaphatók, s ugyanitt lehet tagul jelentkezni.

A tagok a választmány által időről-időre megállapított tagilletményben (hasznos és különféle vallásos és társadalmi kérdéseket ismertető munkák) részesülnek.

Lépjén be mindenki a Kálvin-Szövetségbe, a ki jó reformátusnak tartja magát!

Minden háztartásban, szegény és gazdagnál,
egyaránt használják:

a világhírű JOHN-féle házi

GŐZMOSÓGÉPET.

Hetenként előre közzétett más-más családnál nyilvános próbamosásokat rendezünk, melyhez az érdeklődő hölgy-közönséget szivesen látjuk. Vakitó fehér ruha, teljes ruhakimelés, 75% idő-, pénz- és munkamegtakarítás. Kimerítő ismertetéssel szivesen szolgálunk. A gépek részletfizetésre is kaphatók:

FISCHER GYULA és FIAI, erdélyrészi vezérképviselőségénél,
Maros-Vásárhelyt.